

njegova djela »Der Ursprung der Gottesidee« to vrlo lijepo crta: »Na samotnim šetnjama, koje je on volio sve do zadnjih godina, i u kontemplativnim večernjim satima u čitaonici Froidevillea, znao je često i ganutljivo govoriti o tim svojim vjernim pomoćnicima, uvijek zahvalno spominjući Providnost, koja mu ih je poslala. „To se nije moglo planirati; mnogo toga je došlo, a ne najgorega, kao samo od sebe“. Tad je spomenuo predavanje Leopolda von Schrödera 1902. u Beču o vjeri u jedno Najviše Biće kod primitivnih naroda (Schröderova je slika visjela kroz sve godine u njegovoj sobi na zidu nad krevetom) i duhovite publikacije Andrewa Langa, rad M. Gusindea na Ognjenoj Zemlji i Schebestine radove u Kongu i na Malaci, M. Vanoverbergha, P. Schumachera i V. Labzeltera, dugogodišnju suradnju W. Koppersa i njegovu djelatnost u predavaonici, utjecajnu službu M. Schulienu u rimskom Muzeju priznavao je, koliko je predradnju za njega učinio L. Walk svojim pregledom motiva uronjavanja u Aziji i Evropi, koliko ima zahvaliti idejama A. Gahsa i njegovu poznavanju ruske literature, kao i prevodima W. A. Unkriga, R. Augustina, Th. Chodzidloa i L. Golomba. Spominjao je i Anthropos: „... bez njega ne bi išlo; po njem sam istom dobio veze s misionarima i utjecaj“; zatim knjižnicu Instituta Anthropos. U knjižničkom primjerku desetoga sveška napisao je posvetu zahvalnosti „za neprocjenjive zasluge, koju mi je ona činila gotovo pola stoljeća“ (str. XIII).

Za P. Schmidta vrijede riječi: Exegi monumentum aere perennius!

Dr Stjepan Doppelhammer

P. prof. dr WILHELM KOPPERS

Iz redova velikih katoličkih učenjaka nestalo je uvaženoga etnologa P. W. Koppersa. Umro je 23. siječnja 1961. tik pred završetkom svoje 75. godine života. Zaređen je za svećenika kao član misijske družbe Riječi Božje dne 29. rujna 1911. Već 1913. dolazi u redakciju »Anthroposa«. 1917. na Bečkom Sveučilištu postizava doktorat filozofije, gdje se 1924. habilitirao za opću etnologiju. Kad je 1928. na Bečkom sveučilištu ustanovljena posebna katedra za etnologiju, dobio ju je P. Koppers. Slijedeće je godine postao i predsjednik novosnovanog etnološkog instituta. 1938. bio je umirovljen, ali poslije rata 1945. opet dolazi na svoje mjesto. 1957. je stupio u stanje mira.

Sudjelovao je 1921/22. s P. Martinom Gusindeom u ekspediciji na Ognjenoj Zemlji, osobito kod plemena Jamana, gdje su otkrili vjeru u Najviše Biće Watauinewa »Prastari«. Poslije svog prvog prisilnog umirovljenja od listopada 1938. bio je preko godinu dana na naučnom istraživanju nekih centrolno-indijskih starih naroda. Tu je kod Bhil opet utvrdio postojanje jednoga Najvišega Bića »Bhagwan«, kojeg se tragovi nalaze i kod nekih drugih indijskih starih naroda.

Bio je bliski suradnik pok. P. W. Schmidta i mnogo sudjelovao u izgradnji kulturno-historijske metode u etnologiji. Nije oklijevao priznati neke manjkavosti Schmidtove sheme kulturnih okruga. Ali u svojoj raspravi »Grundsätzliches und Geschichtliches zur ethnologischen Kulturkreislehre« (1959.) lijepo kaže: »Potrebne korekture, uistinu, u stvarnosti ne treba možda smatrati kao nazadovanje nego kao napredak« (str. 126).

Sudjelovao je kod osnivanja međunarodnih kongresa za antropologiju i etnologiju u Baselu 1933. i mnogo doprinio navedenom razlikovanju prirodoslovnih i duhovnih znanosti. Napisao je oko 200 znanstvenih radova. U širim krugovima poznat je osobito po svojoj knjizi »Der Urmensch und sein Weltbild« (1949.), koja je prevedena već na engleski, talijanski, portugalski, švedski i japanski jezik. Tu je iskoristio rezultate svojih etnoloških istraživanja u duhu mišljenja švicarskog zoologa i biologa Adolfa Portmanna, »da se problem porijekla (ili pračovjeka) s jedne strane mora promatrati i prosuđivati univerzalno znanstveno, s druge strane i duhovno« (str. 7). Zato Koppers u prvom poglavlju dokazuje »pravo riječi etnologije u pitanju porijekla« (str. 20).

S. D.

KONCIL U ISTOČNO-CRKVENOM GLEDANJU¹

Opći sabor prema shvaćanju Istočne crkve vrhovni je crkveni autoritet, a u sećam prvih sabora postavljen je i sačuvan čitavi poklad vjere. Kanoni tih sabora nepromjenljivi su jer su donešeni sudjelovanjem Duha Svetoga, Eusebije Cesarijski uspoređuje oce Sabora u Niceji sa zborom apostola. Sv. Atanazije veli za nicejske oce: Oni nisu kazali: tako je odlučeno, nego: tako vjeruje Crkva katolička. Što su napisali nisu sami pronašli, nego što su apostoli naučavali. Zato se prema Atanaziju ova vjera nicejskih. Otaca ne smije dovoditi u pitanje. I tko bi to pokušao, učinio bi svetogrđe kao Juda.² Po svom autoritetu prva četiri opća sabora uspoređivanja su sa četiri evangelista na Zapadu jednako kao i na Istoku.

Na temelju kanona tih prvih sabora postali su i patrijarhati. Po mišljenju istoč. bogoslova to vrijedi ne samo za istočne patrijarhate nego i za rimski s papom na čelu. Pri tome se pozivaju na 28. kanon kalcedonskog sabora, koji veli: *Antiquae Romae throno, quod urbs illa imperaret iure Patres privilegia tribuerunt.*³ Prema tome svi bi patrijarsi bili jednaki. Na temelju toga razvila se teorija Pentarhije: Crkvom upravljaju 5 patrijarha: rimski, carigradski, aleksandrijski, antiohijski i jeruzalemski.⁴ Egipatski pisac Filiponos iz VI st., pobijajući primat rimskoga biskupa, izričito se poziva na saborske kanone, koji da nigdje ne govore o univerzalnoj papinoj vlasti.⁵ Još na Firentinskom saboru tražili su Grci od Latina u diskusiji o primatu, da im pokažu na kojim se saborskim kanonima osniva vrhovna vlast pape.⁶ Da je primat nasljednika Petrovih božanskoga prava, na Istoku je bilo teško shvatljivo i nikad posve jasno.⁷

¹ Prof. povijesti na Orijentalnom institutu u Rimu W. de Vries napisao je u septembarskom broju 1962. časopisa *Stimmen der Zeit* članak pod naslovom: »Konzil in ostkirchlicher Sicht«, iz kojega saopćujemo glavne misli.

² PG 26. col. 1033.

³ Kirch: *Enchiridion* Nr. 943.

⁴ Jugie M. *Theologia dogm.* IV, 451. ss.

⁵ Chabot J. B.: *Chronique de Michelle Syrien.* Paris 1910. II, 101.

⁶ Gill: *The Council of Florence.* Cambridge 1959., 279.

⁷ Batiffol P.: *Cathedra Petri.* Paris, str. 75.